

Wulp en Regenwulp op de slaapplaats

In het Jaar van de Wulp 2019 past het om ook stil te staan bij Wulpen (en Regenwulpen, als naaste verwant) op de slaapplaats. Er is namelijk geen betere manier om vlot een goed beeld te krijgen van de aantallen in een lokale populatie dan het tellen van een slaapplaats. Klinkt natuurlijk makkelijker dan het is. Beide soorten slapen vaak in relatief afgelegen gebieden, zoals vennen op de heide, in grote wetlands of buitendijks. Bovendien komen ze ook nog eens laat aan op de slaapplaats. Hulde dus aan de vogelaars die deze lente slaapplaatsen telden!

Wulp: meer slaapplaatsen onderzocht

De extra aandacht voor de soort van het jaar leverde op meer plekken tellingen op dan in het voorgaande jaar, bijvoorbeeld in de Delta en Friesland. Dit zelfs ondanks dat de voorkeursperiode in 2018 een week verlengd was door overlap met een ganzentelling! Maar het valt wel op dat op de grootste slaapplaatsen in Friesland nog niet de helft van het aantal vogels uit 2018 is gemeld. In 2018 ging het in de Oudegaasterbrekken om ruim 2000 exemplaren, in het Hegewiersterfjild om 1850 en op slaapplaatsen in de Waddenzee en het IJsselmeergebied om ieder ongeveer 1500. In 2019 vormden 1300 Wulpen in de Doeshofpolder ZH (buiten telperiode) het maximum, op alle andere slaapplaatsen ging het om minder dan 1000. De gemiddelde slaapplaats in februari 2019 omvatte 228 Wulpen, tegen 471 in 2018 (in beide gevallen exclusief nul-tellingen).

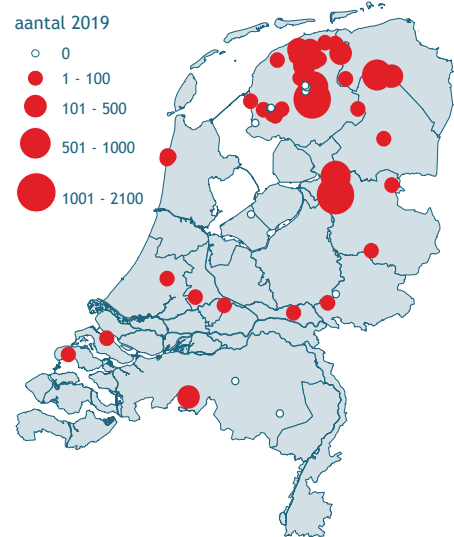
Het zou goed zijn om oude slaapplaatsstellingen nader uit te werken. Rond 1982-83 is veel aandacht besteed aan slaapplaatsen van Wulpen. Er waren toen 130

slaapplaatsen bekend met (op enig moment in het jaar) enkele honderden slapers. De grootste, op de Workumerwaard, telde er soms 10.000.

Regenwulp naar Noord-Nederland

Bij de landelijke watervogeltellingen is deze soort een lastige klant. Dat komt vooral doordat de doortrekkieken vrijwel nooit samenvallen met de teldata halverwege de maand. Tellingen op slaapplaatsen tijdens de voorjaarspiek eind april geven aan dat er een verschuiving in de verspreiding is opgetreden. Lagen de grootste slaapplaatsen rond 1980 in Noord-Brabant en Drenthe, sinds eind vorige eeuw schoof het zwaartepunt op naar het noorden, met name de Friese waddenkust.

Toch slapen er nog steeds behoorlijke aantallen Regenwulpen in het binnenland. Dit blijkt uit de telling eind april 2019, hoewel de dekking wat te wensen overlaat. Op verschillende slaapplaatsen in Friesland, Groningen en bij Zwolle zijn meer dan 200 exemplaren geteld, zoals het Klaarkammermeer Fr (270), de Conradsplas

Figuur 1: Aantallen Regenwulpen op slaapplaatsen tijdens de voorkeursperiode in april 2019.

Wulpen op een lokale slaapplaats

In Limosa (2018:2) verscheen een artikel van Juke Altenburg en Peter van Horssen over slaapplaatsen langs de Lek tussen Vianen en Amerongen.

Slapende Wulpen worden hier al sinds de jaren tachtig geteld, in recente jaren zelfs zeer frequent. De soort broedt niet of nauwelijks in de omgeving maar wordt jaarrond op slaapplaatsen gezien, het minst in nawinter en voorjaar. Het jaarlijks vastgestelde maximum, 800-1000 vogels, bleef al die jaren ongewijzigd maar het seizoenspatroon niet. Dat verschoof nadrukkelijk van de winter naar de nazomer, juli-september. Een Wulp uit een Frans zenderproject bleek het gebied in de tweede helft van juli 2017 te bezoeken, waarbij hij meestal dezelfde slaapplaats opzocht. Het gebied fungeerde daarmee als tussenstap tussen zijn Russische broedplaats en het West-Franse overwinteringsgebied.

Meer lezen? Kijk op de soortenpagina Wulp (en Regenwulp) op sovon.nl onder Publicaties. Hier vind je onder andere een verslag van Peter van den Akker over 78 slaapplaatsstellingen op de Domelaar in Twente, maar ook verschillende andere (oudere) artikelen.

Wulpen slaapplaats Lingezege
Foto: Koos Dansen

Invallende groep Regenwulpen, Noord-Holland, 14 april 2019.

Foto: Fred Visscher

Regenwulpen blijven tijdens de doortrek maar kort op dezelfde plek, Holwerd Fr, 20 aug 2009. Foto: Ruurd Jelle van der Leij

bij Staphorst (277), het Eelderdiep bij Groningen-stad (350) en de Bomhofspas bij Zwolle (647) (figuur 1). Het record (op 28 april, net buiten de telperiode) werd gevormd door 840 slapers bij Slûshoeke in de Lytse Deelen Fr. In onze database zitten maar vier slaapplaatsstellingen met een hoger aantal (max. 1370 bij Eibersburen Gr in 2010). Binnenlandse slaapplaatsen met enkele duizenden (Drenthe) of honderden (Midden-Brabant) Regenwulpen waren echter eind jaren zeventig en begin jaren tachtig niet ongevoel.

Opvallend genoeg in het licht van de noordoostelijke verschuiving bleven sommige slaapplaatsen in het diepe binnenland gehandhaafd. Een voorbeeld is de Bleeke Heide bij Chaam NB, ver verwijderd van alle andere grote slaapplaatsen. Het aantal Regenwulpen hier varieert van 600 in april 2016 tot 'slechts' 80 in 2018, maar de resultaten hangen erg af van de dag waarop geteld wordt. Regenwulpen blijven tijdens de doortrek immers vaak maar kort op dezelfde plek. Alleen met geregeld tellen van slaapplaatsen zijn goede aantallen te verkrijgen, wat ook noodzakelijk is voor inzicht in trends. Denk ook niet te snel dat het ontbreken van Regenwulpen op een avond maatgevend is. Mogelijk slapen er op een andere avond toch Regenwulpen.

Regenwulpen laat

Dat Regenwulpen soms laat aankomen, merkte Lennaert Steen de teller van de Bomhofspas bij Zwolle. *'Rond 19:30 kwam ik daar aan en er vlogen gelijk vier Regenwulpen weg, maar er waren slechts twee ter plaatse. Tijd gewacht en er gebeurde eigenlijk weinig. Ik was op weg naar de auto rond 20:30 toen er toch een groepje Regenwulpen kwam invallen. Teruggegaan en daarna ging het los. Uit de wijde omgeving kwamen de Regenwulpen binnenvallen. Mooie groepen met de grootste rond 80-90 vogels en veel groepjes rond 40-50 exemplaren.'*

● Paul van Els

Soms komen Regenwulpen pas heel laat op de slaapplaats aan. Biesbosch NB, 23 april 2017.

Foto: Martin van der Schalk

